

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 7, Issue 4, December 2019, p. 355-364

Received	Reviewed	Published	Doi Number
08.11.2019	20.12.2019	25.12.2019	10.29228/ijlet.39670

Analysis of Gustave Flaubert's "The Three Stories" in terms of Translation Strategies and Operations

*Perihan YALÇIN*¹

ABSTRACT

In the article, Trois Contes "Three Stories" published by the famous French writer Gustave Flaubert in 1877 and three different translations of the work into Turkish are discussed. The translation into our language in different years and by different translators gives us the opportunity to make a versatile and multi-purpose work. In this study, it is aimed to examine this work in terms of theory and strategy in the context of Gideon Toury's target-oriented translation approach. The relationship between the sentences in the source text and their equivalents in the translation texts was evaluated within the framework of translation strategies and Gideon Toury's target-oriented translation approach. In the findings part of the study, pre-process norms, translation process norms and analysis of Three Stories were performed. According to the findings of the study, three different translators benefit from localization, addition, subtraction, borrowing, borrowing, changing and interpretation strategies in translation texts. As a result, when the source is evaluated from the one closest to the text (from sufficient translation), the farthest (from acceptable translation), in other words, according to the proximity of the target text; we can say that all three translations are acceptable translations due to their proximity to target language and culture. It is thought that this study will be an important source for other studies in the field of examining the comparison of the original text with its translations.

Key Words: Translation, Translator, Translation Studies, Translation Strategies, Translation Criticism.

Gustave Flaubert'in "Trois Contes" (Üç Hikâye) Adlı Eserinin Çeviri Stratejileri ve İşlemleri Açısından İncelenmesi

ÖZET

Makalede, ünlü Fransız yazarı Gustave Flaubert'in 1877 yılında yayımladığı Trois Contes " Üç Hikâye " isimli eseri ile eserin Türkçe'ye yapılmış olan üç farklı çevirisi ele alınmıştır. Farklı yıllarda ve farklı çevirmenler tarafından dilimize çevrilmesi bize çok yönlü ve çok amaçlı bir çalışma yapma imkânı vermektedir. Çalışmamızda bu eserin Gideon Toury ' nin Erek Odaklı Çeviri Yaklaşımı bağlamında kuram ve strateji bakımından incelenmesi amaçlanmaktadır. Kaynak metindeki cümleler ile çeviri metinlerdeki karşılıkları arasındaki ilişki çeviri stratejileri ve Gideon Toury'nin erek odaklı çeviri yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulgular kısmında, süreç öncesi normları, çeviri süreci normları ve Üç Hikâye adlı eserin çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, üç farklı çevirmenin, çeviri metinlerinde yerleştirme (yerelleştirme), ekleme, çıkarma (atlama), ödünçleme, değiştirme ve yorumlama stratejilerinden yararlandıkları ortaya konulmuştur. Sonuç olarak, kaynak metne en yakın olandan (yeterli çeviriden), en uzağa (kabul edilebilir çeviriye) başka bir deyişle, erek metne yakınlığına göre değerlendirildiğinde; her üç çevirinin de, erek dil ve kültüre yakınlıklarından dolayı kabul edilebilir ölçüde birer çeviri olduklarını söyleyebiliriz. Bu çalışmanın, özgün metin ile çevirilerinin karşılaştırılarak incelenmesi alanında yapılacak diğer çalışmalara önemli bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çeviri, Çevirmen, Çeviri Çalışmaları, Çeviri Stratejileri, Çeviri Eleştirisi.

¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, perihan@gazi.edu.tr, ORCID:0000-0003-3831-7508.

Giriş

Çeviri, Türk Dil Kurumu'nun Türkçe sözlüğünde (2011:525) "bir dilden başka bir dile aktarma, çevirme, tercüme" şeklinde tanımlanmaktadır. De Beaugrande ise çeviriyi dilbilimsel açıdan tanımlamaya çalışarak "çeviri, iki metnin bir karşılaştırması olarak değil, yazar, çevirmen ve çeviri okuru arasında bir etkileşim süreci olarak değerlendirilmelidir" der (Aktaran: Aksoy, 2002:54). Yapılan tanımlamalara bakıldığında çeviri etkinliğinde esas olanın kaynak dil ve kültürde yer alan bir metnin yalnızca biçimsel olarak değil; aynı zamanda taşıdığı anlamın, iletinin ve duygunun da erek dil ve kültüre, en iyi ve en doğru biçimde aktarımı olduğu söylenebilir. Çeviri, insanlık tarihiyle beraber gelişim göstermiş ve yirminci yüzyılla birlikte çevirinin mekanik bir aktarım işlemi değil yaratıcı bir eylem olduğu gerçeğinin kabul görmesi ile "çeviribilim" adıyla yeni bir bilim dalı olarak öteki bilim dalları arasındaki yerini almıştır (Yazıcı, 2010:15-16).

Bu yeni bilim dalı, kuramcı ve yazın insanlarınınca değişik şekillerde tanımlanmaya başlanmıştır. Berk, çeviribilimi, "çeviriyle ilgili her türlü olguyu inceleme konusu yapan disiplinlerarası bir bilim dalı" şeklinde tanımlamaktadır (2005:105). Göktürk'e göre ise çeviribilim "çeviriyi dilbilimsel, toplumsal, göstergebilimsel bir olgu biçiminde ele alıp irdeleyen, bir kurama dayanarak açıklamaya çalışan bilim dalı" olarak tanımlanabilir (2011:117). "Çeviribilimin ortaya çıkmasıyla, 20.yy.'ın ikinci yarısına kadar kaynak metni esas alan yaklaşımlar ön planda iken bu tarihten sonra bazı kuramcılar bu yaklaşımları geride bırakacak yeni ölçütler ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu kuramcıların kendilerine göre farklı görüşleri olsa da çeviri yaklaşımları konusunda ortak bir noktada buluşmuşlardır. Onların hemfikir oldukları görüş, çeviride kaynak metnin yerine erek metnin odak alınmasıdır. (Yücel, 2007:50). Bu görüş doğrultusunda erek odaklı çeviri kuramını geliştiren Toury, iki yeni kavramdan söz eder. Bunlar "yeterlilik" ve "kabul edilebilirlik"tir. "Yeterlilik" kavramından kastettiği kaynak metne sadık kalınması, "kabul edilebilirlik" kavramından kastettiği ise erek dilin ilke ve kurallarına uygunluğudur. Çeviri çalışmalarında bu kavramlardan birine ağırlık verilirken diğeri üzerinde daha az durulabilmektedir. Asıl amaç, her durumda bir "eşdeğerlik" sağlamaktır. Çeviri eleştirisinde eleştirmen, çevirmenin çeviri sürecinde bu iki kavramdan hangisine ağırlık verdiğini belirleyerek çevirinin "yeterli" mi yoksa "kabul edilebilir" mi olduğunu ortaya koyabilmelidir (Yalçın, 2003b:36-37). Eleştirmen bunu yaparken çevirmenin çevirisinde kullandığı çeviri stratejilerini de göz önünde bulundurmalıdır. Çevirmenlerin bir metni seçerken ve çevirirken o metne olan yaklaşımları ve aktarım esnasında benimsedikleri çeşitli yöntemler çeviri stratejilerini meydana getirir. Çeviri stratejileri; genel stratejiler ve yerel stratejilerdir. Yerel çeviri stratejileri, belli dil grupları arasında uygulanan çeviri yöntemleridir ve söz konusu dillerin yapı, dizilim ve sözcük dağarcığına ilişkin özelliklerden ister istemez etkilenirler. Genel çeviri stratejileri ise kaynak metne ait bazı öğelerin geri plana itilmesi, bazılarının da ön planda tutulması şeklinde meydana gelir (Gürçağlar, 2011:38-47). Çeviri eleştirisi aracılığıyla kaynak metin ile çeviri metin arasındaki farklar ortaya konup, kaynak metinden uzaklaşmaların sebepleri bu stratejiler ışığında incelenebilir. Bu sayede eleştirmen çeviri metnin, kaynak metne mi yoksa erek dil ve kültüre mi daha yakın olduğunu belirleyebilmektedir. Yukarıda belirtilen çerçevede, Gideon Toury tarafından geliştirilen Erek Odaklı Çeviri Yaklaşımı temel alınarak "Trois Contes" adlı eserin Türkçe'ye yapılan üç çevirisi incelenmiştir.

Erek Odaklı Kuram

1970'li yıllara kadar genelde kaynak metnin dokunulmazlık ilkesine dayanan çeviri anlayışları bu tarihten itibaren yerini «erek-odaklı çeviri anlayışına» bırakmıştır. Bu yaklaşıma göre, kaynak-odaklı

çeviri yaklaşımın aksine çeviri süreci gözlemlenebilir değildir. Oysa çeviri metni gözlemlenebilen bir olgudur. Bu nedenle bu yaklaşımın temelinde gözlemlenebilir olgular, yani çeviri metinleri yer almaktadırlar.(Çavuş, 2005:44)

Toury' nin kuramının «Erek Odaklı» anılması, erek metinde çeviriler arasında var olan ilişkileri betimlemesinden kaynaklanmaktadır. Toury'e göre çeviri, çevirinin yapıldığı erek dil yazınının oluşturduğu çoğuldizge içinde yer alan bir dizgedir. Buna göre çeviri yapıt, erek kültürün ürünüdür. Kaynak ve erek dil dizgelerinin, belli tarihsel koşulların yarattığı normlar tarafından biçimlendirilmesi, çevirinin değerlendirilmesinde erek kültür normlarının birincil derecede kabul edilmesine yol açmıştır. Normların yanı sıra çevirmenin de erek kültürün bir üyesi olması, bunda etkin rol oynamaktadır. (Yücel, 2005:155). (aktaran, Oğuz, 2012:51).

Toury 'e göre, erek dizgede çeviri olarak kabul edilen her olgu çeviridir ve betimleyici alanın inceleme konusunu oluşturur. Bu inceleme ilk aşamada çeviri ürünün çeviri ya da özgün diğer ürünlerle ilişkisini irdeler, daha sonra da erek metin ile kaynak metnin karşılaştırmasını yapar. Bu karşılaştırma, Toury' nin varsayımsal yapı olarak adlandırdığı yeterli çeviri kavramı esas alınarak gerçekleştirilir. Karşılaştırma sonucu, çevirilerdeki kaymalar saptanır ve bu saptamalardan açıklayıcı varsayımlara gidilir. Daha sonra sıra eşdeğerliliği belirlemeye gelir. Toury'e göre, tarihsel, değişken ve soyut bir kavram olan eşdeğerlilik; yeterlik ve kabul edilebilirlik olmak üzere iki kutuptan oluşur. Çevirinin, kaynak dizge normlarının ön plana alınarak yapılması durumunda, çeviri yeterlik kutbuna yaklaşırken, erek dizge normlarının ön plana alınmasıyla kabul edilebilirlik kutbuna yaklaşır. (Bengi, 1995:14).

Toury'nin çeviride kaynak metne öncelik vermemesi onu görmezden geldiği anlamına gelmez. O kaynak metne kaynak odaklı yaklaşımda olduğu gibi öncelikli bir amaç olarak bakmaz ve kaynak metni çeviri ilişkilerini betimlemede kullanılan bir araç olarak değerlendirir. Ayrıca kaynak metni parçalara ayırarak bu parçalara sorun, onlara karşılık gelecek şekilde üretilen çeviri metin parçalarına da çözüm adını verir. Çözüm ve sorun arasındaki bağ, eşdeğerlilik kavramını gündeme getirir. (Yazıcı, 2005:57).

Eşdeğerliliği Toury' e göre belirlerken sorulacak soru; kaynak metin ile erek metin arasında eşdeğerlilik olup olmadığı değil, eşdeğerliliğin türünün ve derecesinin ne olduğudur. Erek metin ve kaynak metin arasında eşdeğerlilik ilişkisini belirleyen etmen ise çeviri normlarıdır. Toury çeviri normlarını; süreç öncesi çeviri normları ve çeviri süreci normları olmak üzere iki ana başlık altında inceler. Süreç öncesi çeviri normları çevirinin hangi dilden yapılacağı, hangi yazarın hangi metnin çeviri için seçileceği gibi konularda alınan kararları, çeviri süreci normları ise çeviri süreci sırasında alınan kararların tamamını kapsar. Bu iki ana başlık dışında Toury bir de öncül normdan söz eder. Öncül norm, çevirmenin çeviriyi kaynak dizgeye mi yoksa erek dizgeye mi yakın yapacağı konusunda aldığı ön karardır. (Bengi, 1995:15).

Toury' e göre üç tür çeviri kuralı vardır:

- a) Öncül kural: Bu kural, çevrilecek olan metnin seçimini birinci dilden ya da ikinci dilden mi çeviri yapılacağını ve bazı durumlarda ana dile mi ikinci dile mi çeviri yapılacağını (sömürgeler örneğinde olduğu gibi) belirler.
- b) Başlangıç kuralı: Bu kural çevirmenin kaynak metne mi çevrilecek kültüre mi yaklaşması ile ilgili kararlarını yönlendirir.
- c) İşlerlik kuralı: Bu kurallar gerçek anlamda çeviri ediniminde karar verme sürecini yönlendiren kurallardır ki Toury bunları

a) yapısal kurallar ve

b) metinsel-dilbilimsel kurallar olarak ikiye ayırır (1980: 55). (aktaran, Taydaş, 2011:23-24)

Yapısal kurallar metnin geniş ölçek yapısını saptamaya ve bununla ilgili kararları etkilemeye yönelikken (örneğin paragraf, bölüm, sayfa düzeni vs) metinsel-dilbilimsel kurallar metnin küçük ölçek düzeyinde tümce yapılarının ayrıntılarını, sözcük seçimlerini, italik ve büyük harf kullanımlarını ve benzer faaliyetleri içerir (Hermans, 1999: 76- 77) (aktaran, Taydaş, 2011:25).

Yeni bir kaynak metin odaklı çeviri kuramı yerine Gideon Toury hedef metin (target text) odaklı bir çeviri kuramı geliştirmiştir. Artık kaynak metnin yazınsal ve dilbilimsel eşdeğerliklerinin önerildiği bir çeviri kuramı ve uygulamalar yerine «kaynak metin ve gerçek karşılığı» arasındaki «gerçek ilişkiler» (actual relationship) irdelenmektedir (Toury, 1980: 39).

Toury 'nin kuramı, çeviri ürünü belirleyen «kısıtlamaların» (constraints) birbirleriyle ilgili olan unsurlarını tanımlamayı ve çeviri kuramının kültürel - tarihsel «gerçekleri» (facts) çeviri kuralları olarak adlandırdığı bir dizi yasayı içerir (Aksoy, 2002:47).

Toury' nin geliştirdiği erek-odaklı çeviri yaklaşımı şöyle özetlenebilir. Toury'e (1995:1-7) göre, çeviri metinleri gözlemlenebilir bir olgudur ve bu nedenle çeviri ile ilgili araştırmalar gözlemlenebilir olgu olarak çeviri metinleri ile baslar. Betimleme alanı içerisinde değerlendirilen çeviri olgusunu dizgeli bir biçimde betimleyerek açıklamak ve bu bulgular üzerinde araştırma yapmak bu yaklaşımın temel aldığı ana bileşenlerdir. Yapılan araştırmalar sonucu betimleme ile elde edilen verilerle bu yaklaşımın doğruluğu sürekli sınanabilir ve gerektiği durumlarda değişiklikler yapılabilir. (aktaran, Çavuş, 2005:58).

Yöntem

Makalede, özgün metin ve çevirileri karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma, öncelikle metnin dış özellikleri üzerine, ardından kaynak metinden rastlantısal olarak cümleler seçilerek ve seçilen bu cümlelerin çeviri metinlerdeki karşılıkları bulunarak gerçekleştirilmiştir. Bu cümleler, çeviri stratejileri ve Gideon Toury'nin erek odaklı çeviri yaklaşımı doğrultusunda incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar çeviri metinler ile kaynak metin arasındaki benzerlikleri ve ayrılıkları ortaya çıkarmaktadır.

Çalışmamızda, eserin 1965 ve 2011 yıllarında yapılmış olan üç çevirisi incelenmiştir. Bu çeviriler şunlardır:

ÇM-1 : Üç Hikaye, Türkçesi : Asım Bezirci, Varlık Yayınevi, İstanbul, 1965, 99 s.

ÇM-2 : Üç Hikaye, Türkçesi : Berna Akkıyal – Can Belge, İletişim Yayıncılık A. Ş, 2011, 114 s.

ÇM-3 : Üç Hikaye, Türkçesi : Sonat Kaya, Bordo Siyah Yayınları, 2011, 155 s.

KM-Trois Contes, Gustave Flaubert, G. Charpentier, Editeur, Paris, 1877, 119 sayfa.

Çeviri metin 1 için ÇM-1, Çeviri metin 2 için ÇM-2, Çeviri metin 3 için ÇM-3, kaynak metin için ise, KM şeklinde kısaltmalar kullanılmıştır.

Çeviri metinden alınan örnekler özgün metinle karşılaştırılarak Toury' nin Erek Odaklı Çeviri yaklaşımı çerçevesinde incelenmiş ve çevirmenlerin uygulamış oldukları çeviri işlemlerinin çözümlenmesine çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Çözümleme sürecinde kaynak metinden cümleler alınarak çeviri stratejileri ve işlemleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmamız eserin içinden seçilen örnek cümleler etrafında şekillenmiş olup, yapılan çözümlenmeler, yorumlar ve sonuçlar bu örnek cümlelerle sınırlıdır.

KM : Elle avait eu, comme une autre, son histoire d'amour ! (p. 5).

ÇM-1: Onun da, başkaları gibi, bir aşk hikâyesi vardı. (s. 12).

ÇM-2: Onun da herkes gibi, bir gönül macerası oldu. (s. 17).

ÇM-3: Bu arada, birçok kadın gibi, onun da başından bir aşk hikâyesi geçmişti. (s.24).

ÇM-1'de kaynak metne bağlı kalınmış ve birebir çeviri işlemi uygulanmış, ÇM-2'de "histoire d'amour" "gönül macerası" olarak çevrilerek yerleştirme işlemi uygulanmış, ÇM-3'te ise "bu arada" ve "birçok kadın" kelimeleriyle ekleme, "bir aşk hikâyesi" şeklinde çeviriyle de birebir çeviri işlemi uygulanmıştır. ÇM-1'de yeterlilik, ÇM-2 ve ÇM-3'te ise kabul edilebilirlik ilkesi uygulanmıştır.

KM: Paul y fut envoyé, et fit bravement ses adieux, satisfait d'aller vivre dans une maison où il aurait des camarades. (p. 14).

ÇM-1: Nitekim Paul de oraya gönderilmiş, birçok arkadaşlar edineceği bir yere yaşamağa gitmekten memnun, eve yiğitçe veda etmişti. (s. 20).

ÇM-2: Paul oraya gönderildi ve arkadaş bulabileceği bir evde yaşayacak olmanın memnuniyetiyle eyvallahı çekti gitti. (s. 26).

ÇM-3: Paul oraya gönderildi; çocuk, bir çok arkadaş bulacağı için pek memnun, herkese bir erkek gibi veda etti. (s. 36).

ÇM-1'de "nitekim" ve "birçok" kelimelerinin kullanılmasıyla ekleme, "bravement ses adieux" kelimesi "yiğitçe veda etmek" şeklinde çevrilerek birebir çeviri işlemi uygulanmıştır. ÇM-2'de "bravement ses adieux" kelimesi "eyvallahı çekti gitti" şeklinde çevrilerek yerleştirme işlemi uygulanmıştır. ÇM-3'te ise "çocuk" ve "herkes" kelimeleriyle ekleme işlemi uygulanmıştır. ÇM-1 kaynak metne yakın olup yeterlilik ilkesi, ÇM-2 ve ÇM-3'te ise erek metne daha yakın olup kabul edilebilirlik ilkesi uygulanmıştır.

KM: Mme Aubain se résigna à l'éloignement de son fils, parce qu'il était indispensable. (p. 14).

ÇM-1: Bn. Aubain, istemediği halde oğlunun yanından uzaklaşmasına çaresiz boyun eğmişti. (s. 20).

ÇM-2: Madam Aubain, bu ayrılığın bir gün kaçınılmaz olarak gerçekleşeceğini bildiğinden, oğlunun gidişini sineye çekti. (s. 26).

ÇM-3: Madam Aubain, oğlunun, yanından uzaklaşmasına sonunda razı olmuştu, çünkü bu kaçınılmaz bir şeydi. (s. 36).

ÇM-1'de "Mme Aubain" "bn. Aubain" şeklinde çevrilerek yerleştirme, "istemediği halde" kelimesiyle ekleme, "parce qu'il était indispensable" çevrilmeyerek çıkarma işlemi uygulanmıştır. ÇM-2'de "Madam Aubain" şeklinde çeviriyle ödünçleme işlemi uygulanmış, "kadere boyun eğmek" şeklinde çevrilmesi gereken "se résigner" "sineye çekti" deyimiyile çevrilerek yerleştirme işlemi uygulanmıştır. ÇM-3'te "Madam" kelimesinin kullanılmasıyla ödünçleme, "sonunda" kelimesiyle ekleme işlemleri uygulanmıştır. ÇM-1'de kabul edilebilirlik, ÇM-2 ve ÇM-3'te ise yeterlilik ilkesi uygulanmıştır.

KM: Le lendemain, de bonne heure, elle se présenta dans la sacristie, pour que M. le curé lui donnât la communion. (p. 16).

ÇM-1: Ertesi gün, keşişin, kendisine communion vermesi için erkenden kilisede hazır bulunmuştu. (s. 22).

ÇM-2: Ertesi gün erkenden, rahipten komünyon almak için huzura çıktı. (s. 28).

ÇM-3: Ertesi gün, rahibin kendisine kutsal ekmekle kutsal şarabı vermesi için erkenden kiliseye koştu. (s. 39).

ÇM-1'de "communion" kelimesi aynen alınarak ödüncleme, "se présenter" "hazır bulunmak" ve "M. curé" "keşiş" şeklinde çevrilerek yorumlama aynı zamanda da "Monsieur" "sacristie" kelimeleri çevrilmeyerek atlama, ÇM-2'de "Monsieur" "sacristie" kelimeleri çevrilmeyerek atlama, "komünyon" şeklinde çevrilmesiyle ödüncleme ve "huzura çıkmak" deyiminin kullanılmasıyla hem yerileştirme hem de yorumlama, ÇM-3'te ise "Monsieur" "sacristie" kelimeleri çevrilmeyerek atlama "kutsal ekmekle kutsal şarap" şeklinde çevrilerek yerileştirme, "koştu" şeklinde çevrilerek yorumlama işlemleri uygulanmıştır. Üç çeviride de kabul edilebilirlik ilkesi uygulanmıştır.

KM: Il ne pouvait suivre aucune carrière, étant absorbé dans les estaminets.(p. 28).

ÇM-1: Gel gelelim Paul kahvelerden dışarı çıkmıyor, hiçbir baltaya sap olmuyordu. (s. 31).

ÇM-2: Paul kahve köşelerinde oyalana oyalana doğru düzgün bir meslek sahibi olmadı. (s. 38).

ÇM-3: Oğlu bir baltaya sap olamamıştı, kendini içkiye kaptırmış; kafelerde sürünüyordu. (s. 53).

ÇM-1'de kaynak metinde olmamasına rağmen "gel gelelim" söz öbeği kullanılarak ekleme, "étant absorbé dans les estaminets" söz öbeği "kahvelerden dışarı çıkmıyor" şeklinde çevrilerek yorumlama işlemi, "baltaya sap olmak" deyiminin kullanılmasıyla da yerileştirme işlemi uygulanmıştır. ÇM-2'de "oyalana oyalana" ikilemesinin kullanılmasıyla yerileştirme ve değiştirme, "doğru düzgün bir meslek" şeklinde çeviriyle de yorumlama işlemleri uygulanmış, ÇM-3'te ise "bir baltaya sap olmak" deyimiyile yerileştirme, "sürünüyordu" kelimesinin kaynak metinde olmamasına rağmen kullanılmasıyla ekleme işlemleri uygulanmıştır. Üç çeviri de erek metne yakın olup kabul edilebilirlik ilkesi uygulanmıştır.

KM: C'était un vieillard en froc de bure, avec un chapelet au côté, une besace sur l'épaule, toute l'apparence d'un ermite. (p. 47).

ÇM-1: Yanında tespihi ve omuzunda heybesi, abadan bir keşiş cüppesi giymiş yaşlı bir adamdı bu. (s. 45).

ÇM-2: Bu, üzerinde cübbe, belinden sarkan tespih ve sırtında bir heybeyle, münzevi görünüşlü bir ihtiyardı. (s. 53).

ÇM-3: Yaşlı bir adamdı bu. Herhangi bir keşiş gibi elinde tespih, omzunda heybe vardı, abadan bir cübbe giymişti. (s. 74).

ÇM-1'de "toute l'apparence d'un ermite" çevrilmeyerek atlama, ÇM-2'de "de bure" çevrilmeyerek atlama, kaynak metinde olmamasına rağmen "belinden sarkan" şeklinde yapılan çeviriyle ekleme işlemleri, ÇM-3'te "herhangi bir" ve "gibi" kelimelerinin kullanılmasıyla ekleme, "toute l'apparence d'un ermite" çevrilmeyerek atlama, ve kaynak metinde bir cümle ile ifade edilmesine rağmen erek metinde cümle dilbilgisel düzgünlendirilerek iki cümle şeklinde çevrilmiş ve değiştirme işlemi uygulanmıştır. Üç çeviride de kabul edilebilirlik ilkesi uygulanmıştır.

KM: Le ciel continuellement était bleu, et les arbres se penchaient tour à tour sous la brise de la mer et le vent des montagnes qui fermaient au loin l'horizon. (p.61).

ÇM-1: Gök oldum olası maviydi. Uzakta ufku kapayan dağların rüzgarı ve deniz melteminin etkisiyle ağaçla, sıra sıra eğiliyordu. (s. 56).

ÇM-2: Gökyüzü daima maviydi ve ağaçlar, denizden esen meltemle ufku kapatan dağlardan gelen rüzgarlar arasında salınıp duruyordu. (s. 65).

ÇM-3: Gökyüzü hep maviydi. Uzakta ufku kaplayan dağlardan gelen rüzgarın ve denizden esen meltemin etkisiyle ağaçlar birbiri ardına eğilirlerdi. (s. 90).

ÇM-1'de "oldum olası" kullanılarak yerlileştirme ve cümlelerin dilbilgisel düzgüsü değiştirilerek iki cümle halinde çevrilerek yer değiştirme işlemleri uygulanmıştır. ÇM-2'de "se pencher" fiili "salınıp durmak" şeklinde çevrilerek yerlileştirme, "tour a tour" kelimesi çevrilmeyerek atlama işlemleri uygulanmıştır. ÇM-3 kaynak metne yakın olarak çevrilerek birebir çeviri işlemi uygulanmıştır. ÇM-1 ve ÇM-2'de erek metne yakın çeviri yapılarak kabul edilebilirlik, ÇM-3 ise kaynak metne yakın çeviri yapılarak yeterlilik ilkesi uygulanmıştır.

KM: Le jour allait paraître, et, derrière le vitrail, les petits oiseaux commençaient à chanter. (p.65).

ÇM-1: Bir horozun şarkısı havayı titretti. Öbürleri ona karşılık verdiler. Gün doğuyordu. (s. 61).

ÇM-2: Gün doğmak üzereydi ve camın arkasındaki küçük kuşlar şakımaya başlıyorlardı. (s. 69).

ÇM-3: Gün doğmak üzereydi, camın arkasında küçük kuşlar ötmeye başlamışlardı. (s.94).

ÇM-1' de "les petits oiseaux" "horoz" şeklinde çevrilerek değiştirme, "Bir horozun şarkısı havayı titretti. Öbürleri ona karşılık verdiler" cümleleriyle ekleme ve yorumlama, kaynak metinde bir cümleyle ifade edilirken erek metinde üç cümleyle açıklanarak dilbilgisel düzgülendirme yoluna gidilerek değiştirme işlemleri uygulanmıştır. ÇM-2'de "şakımak" sözcüğü ile yerlileştirme işlemi, ÇM-3'te ise kaynak metne bağlı bir çeviri yapılarak birebir çeviri işlemi uygulanmıştır. ÇM-1 ve ÇM-2 de yapılan çeviriler erek metne daha yakın olduğundan kabul edilebilirlik; ÇM-3 ise kaynak metne yakın olduğundan yeterlilik ilkesi uygulanmıştır.

KM: Sa soif de carnage le reprenait ; les bêtes manquant, il aurait voulu massacrer des hommes. (p.68).

ÇM-1: Gene, öldürmek tutkusuna kapıldı. Gelgelelim, öldürecek hayvan bulamadığından, insanları temizlemek istedi. (s. 61).

ÇM-2: Kan dökme arzusu yeniden onu sarıyordu; ve ortada hayvan olmadığı için, insan öldürmek istedi.(s. 72).

ÇM-3: Kan dökme tutkusu onu tekrar esir almıştı. Öldürecek hayvan bulamadığından, insanları öldürmek istiyordu. (s. 98).

ÇM-1'de kaynak metinde yer almamasına rağmen erek metinde yer alan "gene" ,"gel gelelim " ve "öldürecek" kelimelerinin kullanılmasıyla ekleme, "massacrer" kelimesi "temizlemek" olarak çevrilerek yerlileştirme, ÇM-2'de "ve ortada" şeklinde çeviriyle ekleme, işlemleri uygulanmıştır.ÇM-1 ve ÇM-3'te cümlelerin dilbilgisel düzgüsü değiştirilerek iki cümle halinde çevrilmiş ve yer değiştirme işlemi uygulanmıştır. Üç çeviri de erek metne yakın olup kabul edilebilirlik ilkesi uygulanmıştır.

KM: Sans avoir reçu ces ordres, Mannaëi les accomplissait ; car Iaokanann était Juif, et il exérait les Juifs comme tous les Samaritains. (p. 83).

ÇM-1: Mannaëi emirleri alır almaz yerine getiriyordu. Çünkü Yahya yahudi idi ve o, bütün Samari' liler gibi, Yahudilerden öğreniyordu. (s. 71).

ÇM-2: Mannaëus bu emirleri almadan da yerine getiriyordu zaten. Çünkü Iaokanann bir Yahudi'ydi ve bütün Samaryalılar gibi Mannaëus da Yahudilerden öğreniyordu. (s. 113).

ÇM-3: Mannaëi bu emirleri almadan da yerine getirirdi ; çünkü Yahya Yahudi'ydi ve tüm Samiriyeliler gibi Yahudilerden nefret ediyordu. (s. 83).

ÇM-1'de "Mannaëi" şeklinde çevrilerek ödünçleme, "Yakup" şeklinde çevrilerek yerleştirme işlemleri uygulanmış, ÇM-2'de "Mannaëus" ve "Iokanann" şeklinde çevrilerek ödünçleme işlemi uygulanmıştır. ÇM-3'te "Mannaëi" şeklinde çevrilerek ödünçleme, "Yakup" şeklinde çevrilerek yerleştirme işlemleri uygulanmış. Üç çeviride de kaynak metne yakın çeviri yapılmış olup yeterlilik ilkesi uygulanmıştır.

KM: Antipas nomma les principaux de son entourage : Tolmaï, Kanthera, Sehon, Ammonius d'Alexandrie, qui lui achetait de l'asphalte, Naâmann, capitaine de ses vélites, Iaçim le Babylonien. (p. 93).

ÇM-1: Antipas yöresindekileri tanıttı : Tolmai, Kanthera, Séhon, İskenderiye'li Ammonius, piyadelerinin komutanı Naamann, Babil'li Iaçim. (s. 80).

ÇM-2: Antipa Vitelyus'a etrafındaki önemli kişileri tanıştırdı : Tolmai, Kanthera, Sehon, Antipa'ya asfalt getiren İskenderiyeli Ammonius, hafif piyade erlerinin komutanı Naaman, Babilli Yasim. (s. 92).

ÇM-3: Antipas, çevresindeki önemli kişileri tanıttı : Tolmai, Kanthera, Sehon, İskenderiyeli Ammonius, piyadelerin komutanı Naamann ve Babilli Iaçim. (s. 125).

ÇM-1'de "principaux", "qui lui achetait de l'asphalte" ve "hafif" kelimeleri çevrilmeyerek çıkarma, Tolmai, Kanthera, Séhon, Ammonius, Naamann, Iaçim" şeklinde yapılan çeviriyle de ödünçleme işlemleri uygulanmıştır. ÇM-2'de "Tolmai, Kanthera, Sehon, Antipa, Ammonius, Naaman Babilli Yasim" şeklinde çeviriyle ödünçleme işlemi uygulanmıştır. ÇM-3'te ise Tolmai, Kanthera, Sehon, Ammonius, Naamann ve Iaçim" şeklinde çevrilerek ödünçleme işlemi, "qui lui achetait de l'asphalte" çevrilmeyerek çıkarma işlemleri uygulanmıştır.

KM: Quelques-uns même soutenaient qu'il fallait compter sur deux. Le premier serait vaincu par Gog et Magog, des démons du Nord ; mais l'autre exterminerait le Prince du Mal ; et, depuis des siècles, ils l'attendaient à chaque minute. (p. 109).

ÇM-1: Bazılarının kanısınca iki kişiye güvenmek gerekti. Bunlardan birincisi Kuzeydeki ifritler, yecüc ve mecücler tarafından aldedilecek; fakat öbürü Kötülük Sultanı' nı yenecekti. İşte yüzyıllardan beri her an onun gelmesini bekliyorlardı. (s. 91-92).

ÇM-2: Kimileri hatta, iki tane olabileceğini dahi söylüyorlardı. İlki Kuzeyli şeytanlar olan Yecüc ve Mecüc tarafından yenilecekti ama diğeri İblis' i yok edecekti. Ve yüzyıllardır, geleceği anı bekliyorlardı. (s. 106).

ÇM-3: Hatta bazıları iki kurtarıcı olduğunu söylüyordu. Birincisi, kuzeyin şeytanları Yecüc ve Mecüc'e yenilecek, ama diğeri, cehennemin efendisini, kötülük sultanını yenecekti. Yüzyıllardan beri her an onu bekliyorlardı. (s. 143).

ÇM-1'de "le Prince du Mal" "Kötülük Sultanı" olarak çevrilerek erek metin toplumunda prens kelimesi kullanılmadığından "sultan" şeklinde çevrilerek yerleştirme işlemi uygulanmış, ÇM-2'de "le Prince du Mal" erek metin toplumunun kullanmış olduğu "iblis" kelimesiyle çevrilerek yerleştirme işlemi uygulanmıştır, ÇM-3'te ise "cehennemin efendisi" ile ekleme, "kötülük sultanı" şeklindeki çeviriyle de yerleştirme işlemi uygulanmıştır. Üç çeviride de erek metne yakın çeviriler yapılmış olup kabul edilebilirlik ilkesi başarıyla uygulanmıştır.

KM: On savait maintenant que Iaokanann s'y trouvait détenu. Des hommes avec des torches grimpaient le sentier. Une masse noire fourmillait dans le ravin et ils hurlaient de temps à autre : « Iaokanann ! Iaokanann ! (p. 112).

ÇM-1: Orada Yahya'nın tutuk bulunduğu biliniyordu. Meşalelerle insanlar patika yolu tırmanıyorlar, sel yatağını kara bir kütle dolduruyor ve arada bir " Yahya! Yahya! " diye gürliyordu. (s. 94).

ÇM-2: Yahya'nın orada tutulduğu biliniyordu artık. Meşaleli adamlar patikadan tırmanıyordu. Daracak yolda siyah bir kitle fokurduyor ve aralıklarla " Yahya! Yahya! " diye bağıyordu. (s. 108).

ÇM-3: İnsanlar artık Iokanann'ın orada hapsedildiğini öğrenmiş ve şatoya çıkan patikayı tırmanmaya başlamışlardı. Karınca sürüsü gibi siyah bir yığın, şatonun yanındaki vadiyi doldurmuş, zaman zaman, " Iokanann! Iaokanann! " diye bağıyorlardı. (s. 146-147).

ÇM-1'de maintenant sözcüğü çevrilmeyerek atlama işlemi, "Iaokanann" ismi "Yahya" şeklinde çevrilerek yerleştirme işlemleri uygulanmıştır. ÇM-2'de "Iaokanann" ismi "Yahya" şeklinde çevrilerek yerleştirme işlemi, "daracak yolda" kelimesinin kullanılmasıyla ekleme işlemleri uygulanmıştır. ÇM-3'te "insanlar", "şatoya çıkan", "şatonun yanındaki" kelimelerinin kullanılmasıyla ekleme işlemi, "Iokanann" şeklinde çevrilmesiyle ödünçleme işlemleri uygulanmıştır. Her üç çeviride de yapılan çeviriler erek metin özelliklerine yakın olduğundan kabul edilebilirlik ilkesi uygulanmıştır.

Sonuç

Bütün çevirilere genel olarak bakıldığında, yerleştirme (yerleştirme), ekleme, çıkarma (atlama), ödünçleme, değiştirme ve yorumlama işlemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Üç çeviri de, yer yer kaynak metnin ilke ve kurallarına uygun olarak çevrilmiş olsalar da, erek dilin ilke ve kurallarını temel almış olduklarından çeviri eserlerde kabul edilebilirlik ilkesinin ağır bastığı görülmüştür.

Gideon Toury'nin erek odaklı kuram anlayışına göre, kaynak metne yakın olan, sadık kalınan çeviriler "yeterli", erek metne yakın olan ve erek dilin kurallarına uygun olan çeviriler de "kabul edilebilir" çevirilerdir. Bir çevirinin kaynak metne son derece yakın olsa bile yer yer ondan uzaklaştığı da görülebilir. Aynı şekilde çeviri metnin erek dil ve kültürüne yakın olduğu zamanlarda da bazı kısımlarda kaynak metne yaklaşımları söz konusu olabilir. Bu doğrultuda çeviri metin, kaynak metne ya da erek metne yakınlık anlamında bazı farklılıklar gösterse bile genel olarak kaynak metne daha yakın olduğunu düşündüğümüz çeviriler "yeterli", erek metne daha yakın olan çeviriler ise "kabul edilebilir" çeviri olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, her üç çevirinin de, erek dil ve kültüre yakınlıklarından dolayı kabul edilebilir ölçüde birer çeviri olduklarını söyleyebiliriz. Çalışmada amacımız, yapılan çevirilerin özgün metin ile ne ölçüde benzeştiklerini ortaya koyabilmektir. Umarız bu sayede, "Üç Hikâye" adlı eser Türk okurlar ve araştırmacılar tarafından da daha iyi anlaşılacaktır.

Kaynakça

- Aksoy, B. (2002). Geçmişten Günümüze Yazın Çevirisi, Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Asım B. (1965). Üç Hikâye, İstanbul: Varlık Yayınevi.
- Akkıyal, B. ve Belge, C. (2011). Üç Hikâye, İstanbul : İletişim Yayıncılık A. Ş,
- Bengi, I. (1995). Çeviribilimde Bireysel Kuramlardan Geniş Ölçekli Bir Bakış Açısına Doğru", Çeviri ve Çeviri Kuramı Üstüne Söylemler, İstanbul : Düzlem Yayınları.
- Berk, Ö. (2005). Kuramlar Işığında Açıklamalı Çeviribilim Terimcesi. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları
- Çavuş, G. (2005). Kaynak-Odaklı Ve Erek-Odaklı Çeviri Yaklaşımlarında Eşdeğerlik Sorunu. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kaya S. (2011). Üç Hikâye, İstanbul: Bordo Siyah Yayınları.
- Göktürk, A. (2011). Çeviri: Dillerin Dili. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Gürçağlar, Ş. T., (2011). Çevirinin ABC' si. İstanbul: Say yayınları.
- Hermans, T. (1999) Translation in Systemes, Manchester:St. Jerome.
- Flaubert G. (1877). Trois Contes Paris : G. Charpentier, Editeur,.
- Oğuz, D. (2012). Yazınsal Metinlerin Farklı Dil Ve Kültürlere Aktarılması Üzerine Bir İnceleme "Çocuk Yazını Çevirisi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, S., (2011) Üç Hikaye, Türkçesi : Bordo Siyah Yayınları, , 155 s.
- Taydaş, S. (2011). Sözlü İletişim Becerileri Dersinde Kullanılan " Conversations Pratiques De L'Oral " Kitabındaki Fransızca Söz Kalıplarının Türkçeye Çevirisinde Öğrencilerin İzledikleri Çeviri Stratejileri. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yazıcı, M. (2005). Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2011). Türkçe sözlük (11. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Yalçın, P. (2003b). Vedat Gülşen Üretürk'ün Kırmızı ve Siyah Çevirisindeki Dil Kullanımı. Dil Dergisi, 118, 34-42.
- Yücel, F. (2007a). Çeviri Eleştirisi Neyi Eleştirir?. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(12), 39-58.
- Yücel, F. (2007b). Tarihsel ve Kuramsal Açından Çeviri Edimi. Ankara: Dost Kitabevi.